

Koroško. Kakor štajarski tako je tudi koroški dež zbor odklonil prošnjo zloglasne »Süßmarke« za podporo. To je prav! — Pevsko društvo »Gorotan« je slovesno praznovalo 27. t. m. svoj občni zbor v Šmihelu nad Pliberkom na veselje Slovencev in na jezo nemškutarjev. Istotako sijajen je bil osnovalni shod kat. delavskega društva v Prevaljah.

Kranjsko. V Ljubljani hoče č. g. profesor A. Kržič ustanoviti zavetišče za učiteljske pripravnike. Bog daj veliko dobrotnikov! — Za državnozborske volitve v dolenjskih mestih so že 3 kandidati in sicer sodnik Višnikar, dr. Andr. Vojska in prof. Margheri. — V Novem mestu bode država postavila no. železni most čez Krko.

Primorsko. Sežanski župan in goriški deželni poslanec Rajmand Mahorčič je 25. t. m. umrl. — V tržaškem deželnem zboru so Lahoni soglasno sprejeli resolucijo, da naj se krstne, mrtvaške in poročne knjige duhovščini odvzamejo in županom izročijo. — Isti deželni zbor je s cesarskim patentom razpuščen. Nove volitve bodo dne 8. febr.

Ogersko. Minister notranjih zadev je oni dan rekel, da je on zato, da se bodo župniške matične knjige s 1. sept. izročile učiteljem. — Zadnje nedeljo so se v Budapešti razgovarjali odlični katoliški možje o ustanovitvi katoliške ljudske stranke. Naj bi že kmalu začeli odločno delovati!

Vnanje države.

Rim. Sv. oče Leon XIII. so te dni izdali pismo na vse katoliške škofo. Priporočajo jim gmotno podpiranje vshodnih cerkev ali škofij. Dne 20. t. m. pa so poslali blagoslov izdajateljem dunajske »Reichsposte«.

Italijansko. Nove volitve za državni zbor bodo se le junija. Tedaj se bode videlo, koliko prijateljev še ima slepar Crispi. — Vlada bode v kratkem poslala v Afriko še 1500 vojakov. Dasi je torej general Barattieri enkrat dobro zmagal Sudance, vendar ima dovolj strahu pred njimi.

Francosko. Francozi še spet imajo novo ministerstvo. Ribot ga je sestavil. Ali to ministerstvo kaže, da se je sedanja republika popolnoma izrabila. Saj pa tudi drugače biti ne more, kjer vladajo brezbožni framasoni. — Poslanska zbornica je sprejelo predlog novega ministerstva, da se pomilostijo politični zločinci.

Nemško. Po vseh vojašnicah so iskali socialističnih spisov. To je vlada storila samo za to, da bi mogla lažje dokazati, kako potrebno je, da se postrijo postave zoper socialiste. — Na Württenberskem je katoliška stranka začela krepko delovati.

Rusko. Minolo soboto zvečer je umrl po dolgem bolehanju ruski minister za vnanje stvari pl. Giers v 75 letu svoje dobe. Že v letih 1876., 1877. in 1878. je zastopal Giers tedanjega ministra za vnanje stvari Gorčakova, ali leta 1882. je sam prevzel vodstvo vnanje politike ruske in se je pokazal vsikdar miroljubnega in za ugled ruske države zavzetega ministra.

Bolgarsko. Javno mnenje je te dni zopet postalo neprijazno našemu cesarstvu, ker se je colnina zvišala. — Stambulov je začel zoper kneza hudo rogovoliti. Pisal je te dni v neki časnik, da bi najsposobnejši bolgarski knez bil brat pokojnega Alexandra Batenberžana. Nekaj ruskih listov pa je pisalo, da se naj sedanji knez brž odstrani.

Srbsko. Kralj Aleksander se je pretekli teden odpeljal na Francosko v Biaric, kjer sedaj biva njegova mati, Natalija. Pravijo, da hoče dobiti dovoljenje od matere, da se sme zaročiti s hesensko princeso Sibilo.

Grško. Trikupis je odstopil, ker je kraljevič prisel bil k ljudskemu taboru ono nedeljo. To je pa le pretveza, katero je porabil Trikupis. Pomagati se ni

več mogel. Trgovina je popolnoma propala vsled zmedenih denarnih razmer, davkov ni več mogoče povišati, državnim upnikom pa ne plačati obresti. Govori se o goljufijah; sploh pa je vlada preveč porabila za vojaške namene, zlasti za mornarico. Novi ministerski predsednik je Delyannis.

Azija. Kitajci in Japonci se še vojskujejo. Dne 22. jan. prišlo je med japonsko in kitajsko vojsko pri Hajčengu do velike bitke, v kateri so bili Kitajci zopet popolnoma poraženi. Japonci oblegajo sedaj najvažnejše kitajsko morsko pristanišče Vajhajvaj. Ako dobijo Japonci to mesto v svojo oblast, potem bodo Kitajci brez mornarice.

Za poduk in kratek čas.

Vurberg.

(Krajepisno-zgodovinska črtica; spisal M. Slekovec.)

(Dalje.)

Takratni papež Inocencij IV. je bil pa velik nasprotnik cesarske rodovine Hohenstaufenske in ni trpel, da bi bila ona okrepila. Zato je hotel Štajarce na to nakloniti, da bi bili sestro pokojnega vojvode, Marjeto, ali njegovo unukinjo Gero pripoznali za vladarico Štajarske. Ker pa ga Štajarci niso takoj ubogali, pretil jim je s kaznimi. A vse ni nič koristilo. Naposled jih kaznuje z največjo cerkveno kaznijo, z interdiktom, ki prepoveduje vsaktero očitno službo božjo. Vkljub temu so ostali Štajarci zvesti cesarju, ki je za Ebersteinom l. 1249. poslal goriško-tirolskega grofa Meinharda za namestnika Štajarske. Cesarja Friderika pa zadene l. 1250. nagla smrt. Za svojega dediča v Avstriji in na Štajarskem je sicer izvolil svojega unuka Friderika, sina Marjete Babenberške, pa tudi tega je smrt že v sledečem letu pograbila. Oblast Meinhardova je bila že po cesarjevi smrti prenehala, zato je ta zapustil deželo, ki je ostala brez vladarja. A kmalu so se našli kandidati, ki so po njenem posestvu hrepeneli. Eden teh je bil češki Otokar II., ki se je bil ravno zaradi tega poročil s staro Marjeto Babenberško, da bi si kot njen zakonski sprog pridobil večje pravice do avstrijske in štajarske dežele. Avstrijski stanovi so bili l. 1251. sami radi Otokarja češkega za svojega vojvodo izvolili, in l. 1252. je tudi rimsko-nemški cesar (Rihard Angleški) avstrijsko in štajarsko deželo izročil Otokarju v fevd. A tudi ogerski kralj Bela IV. je hrepenel po zapuščenih deželah, katere bi bil rad za svojega sina Štefana pridobil. Naravno je tedaj, da je nastala vojska med obema pretendentoma. Štajarska, ki je bila že okoli l. 1251. prišla Ogrom v oblast, je mnogo trpela.

Friderih II. in njegov brat Hartnid Ptujski sta bila, kakor drugi štajarski plemenitniki, zelo nezadovoljna z ogersko vlado, zlasti jih je pa razžalil kraljev namestnik na Štajarskem, grof Štefan Šubic iz Zagreba, prednik Zrinjskih, ban Hrvatske, ki je Štajarce zaničljivo imenoval kupljene služabnike ogerske. Zato so se dne 7. maja 1253 v Ljubnem na gornjem Štajarskem posvetovali z deželnimi stanovi in so češkega Otokarja II. izvolili za deželnega vojvodo. Vsled tega je ogerski deželni glavar moral Štajarsko zapustiti. Pa še v tistem letu je kralj Bela poslal omenjenega Štefana z veliko armalo zopet na Štajarsko. Ta je začel Ptuj z vso silo oblegati. Pa preden se je mesto prišlo Ogrom v oblast, je Friderik Ptujski s pomočjo Seifrieda Marenberškega sovražnika nepričakovano napadel in pregnal. Na prigovarjanje papeževo sklenil se je v Budi dne 3. aprila l. 1254. mir, po katerem je Štajarska pripadla mladoletnemu sinu ogerskega kralja, Štefanu, Avstrija pa če-

skemu Otokarju II. Radi mladoletnosti novega vladarja stajarskega, Štefana, upravljal je stajarsko deželo imenovani Stefan Šubic iz Zagreba. Ali z njim je ljudstvo bilo kmalu zopet nezadovoljno, zlasti pa plemenitaši, ker Madjari niso hoteli njih pravic potrditi, in ker se je vsako še tako neznanatno upiranje takoj s silo ukrotilo.

Najbolj pa je Štajarce razkačilo brezozirno postopanje proti Seifriedu Marenberskemu. Po nedolžnem zarote obdolžen je bil v Gradec pred deželno sodnijo poklican. Ker pa ni ob določenem času prišel, odpravil se je grof Stefan, ki se v neki admontski listini imenuje »dux Zagrabiae, capitaneus Styriae gloriosus«, — mahoma z vojaško trumo v Marenberg ter je začel Seifrieda v njegovem gradu oblegati. Pa Hartnid Ptujski je zbral nezadovoljne deželane ter je s plemenitniki Dravske doline udaril nad oblegovalce. Grof Stefan je komaj v Maribor utekel, a tudi od tod ga je Hartnid Ptujski podil proti Borlu, kjer bi ga bil najbrž živega zasačil, ako bi ne bil srečno Drave preplaval in na Oggersko utekel. Tam se je pri kralju in vojvodi pritožil zlasti zoper Hartnida Ptujskega.

Kralj Bela, razkačen čez toliko nezvestobo, ukaže sinu Štefanu, naj se s precejšno armado takoj poda pred Ptuj ter naj ne miruje, dokler mesta in gradu v svojo oblast ne dobi. Hartnid Ptujski je sicer l. 1258. oboje z velikim pogumom branil in odbijal sovražne napade, a dolgo se ne bi bil mogel držati. O pravem času je prišel Ulrik, bivši sekovski škof kot solnograški nadškof iz Rima, kjer je bil prejel palij, pred Ptuj. S seboj je prinesel pismo papeža, ki je bil Ogrom naklonjen, in vsled tega je mesto Ptuj z gradom bilo Ogrom izročeno. Hartnid Ptujski, ki je moral plačati 1500, ali kabor trdijo drugi, celo 3000 mark v srebru, se in je zapustivši Ptuj, preselil v Vurberg.

Prestolonaslednik Stefan je na to dobil Štajarsko v oskrbovanje. Ptuj pa za-se in svojo zalo soprogo Elizabeto, ki je kmalu potem prišla tje ter je v gradu stanovala. Pa že v naslednjem letu 1259. je s soprogom Štefanom odpotovala nazaj na Oggersko in namestnik čez Štajarsko je postal že večkrat navedeni grof Stefan Šubic. Ker pa je tudi zdaj zelo brezozirno vladal, razkačilo je to Štajarce tako, da so za orožje zgrabili in decembra 1259 v 11 dneh Ogere iz dežele izgnali, — le Ptuj še je ostal v njihovi oblasti.

Štajarski plemenitaši, ki so le predobro vedeli, da Ogrji ne bodo mirovali, obrnili so se že o novem letu 1260. zopet do Otokarja. Ko so torej hoteli Ogrji spomladi t. l. pod vodstvom Stefana vdreti na Štajarsko, našli so mejo močno zavarovano; kajti Otokar je bil še o pravem času Otona Hardečkega tje poslal. Vsled tega so se obrnili na drugo stran, ali pred Kroissenbrunnom na Moravskem polju našli so zaslužno plačilo; — bili so popolnoma potolčeni in Štajarska je prišla v last Otokarju.

Kmalu potem je Vurberg zadela žalostna osoda. Friderik Ptujski, ki je z bratom Hartnidom Vurberg posedal, je namreč Otokarju ovadil, da so se nekateri stajarski plemenitniki, zlasti grofa Pfannberška, Bernhard in Ulrik, ter Hartnid Wildonski bili zoper njega zarotili zaradi njegove ostre vlade. Tudi znani pesnik Ulrik Lichtensteinski in Wulfing Stubenberski sta bila tožena. Otokar, zelo razkačen je vse, kakor zatožence, tako ovaduha poklical v Breslavo, in Friderik Ptujski je moral svojo tožbo očitno ponoviti. To je tudi storil. Zatoženci so ga sicer imenovali hudobnega lažnivca in obrekovalca ter ga klicali na dvoboj, ali Otokar slednjega ni dovolil, ampak je dal vse zapreti; — ne le zatožene, temveč tudi tožnika je vtaknil v neki močno utrjen grad, kjer so 26 tednov zdihovali. Med tem je dal Otokar porušiti vse njihove gradove.

Tudi Vurberg je bil koncem l. 1267. razdjan in rovi okoli gradu z razvalinami zasuti; — »dacz Wurmberich fult er den Graben mit der Purckhmawer«, poroča Otokar Hornečki.¹⁾

Dne 1. aprila l. 1268., na cvetno nedeljo je Otokar jetnike izpustil, obdarivši je z raznimi dragocenostmi, da bi skodo in sramoto toliko lažje pozabili.

(Dalje prih.)

Smešnica. Neki gospod je imel hlapca, na katerega se je popolnoma zanašal. Nekoč povabi mnogo gospode na obed. Hlapec je moral iti v klet po vino, a gospodar v sali vzame kredo, rekoč: »Gašpar, hodi sem, hočem se prepričati, ali kaj piješ v kleti!« in mu stori križ ne s kredo, ampak s prstom čez usta. Hlapec pa se ga v kleti precej navleče, ter potem vzame kredo in si križ čez usta naredi. Ko pa vstopi v sobo pred goste in gospodarja, vedeli so vsi takoj, kako zvest da je Gašpar.

Razne stvari.

(Mariborska podružnica) sv. Cirila in Metoda je priredila sinoči letni redni zbor v čitalnici. Prišlo je okoli 30 domoljubnih gospodov iz različnih stanov. Po vspredu bil je razgovor o ustanovitvi ženske podružnice za Maribor in okolico ter je podružničin oktet pod mojsterskim vodstvom zapel nekaj prekrasnih pesmij. Vsak udeleženec si gotovo želi še več takih izredno prijetnih večerov.

(»Zora«.) Slovensko katoliško akademsko dijaštvo prične začetkom februarja t. l. izdajati »Zoro«, glasilo slov. katoliškega dijaštva. Izhajala bode »Zora« štirikrat na leto, naročnina znaša za celo leto 80 kr., za dijake 50 kr. Naročnina se pošilja upravnistvu »Zore«, Dunaj II. Obere Donaustrasse, st. 53. II., III/22.

(Bralno društvo v Vržeji) bode imelo svoj občni zbor v nedeljo, dne 3. svečana ob 4. uri popoldne. Po občnem zboru se bode v soli predstavljala igra s petjem v dveh dejanjih: »Županova Micika«. K obilni udeležbi vabi uljudno

Odbor.

(Za novi domovinski zakon) po načrtu vladinem prosijo naslednje občine: Kočice, Nadole, Smolnik, Sv. Trojica in Nova cerkva v Halozah, Sedlašek, Podlehnik, Gruškovje, Dolena, Loka pri Zidanem mostu, Ivanjševci, Ivanjska, Stavešnjici, Koprivnica, Gorenji Porčič, Staracesta, Grabonoška, Stanetinci, Terbegovci, Galušak, Sv. Jurij na Šavnici, Branoslavci, Logarovci. Hvala, naprej!

Dr. Gregorec.

(Pozor!) Pretekli teden se je v Brežicah zopet prikazal neki suh mož. Nosi modre hlače in rudečo čepico ter posebno rad duhovnike »obiskuje«. Pozna ime in rojstni kraj vsakega in laže, da je doma iz ravno tistega kraja. Navadno tudi prosi za spovedne listke. Pozor pred njim, ker je slepar!

(Slov. uradovanje.) Krajni šolski svet v Čadramu je sklenil slovensko uradovati, za kar že ima tudi slovenski pečat z napisom: »Krajni šolski svet v Čadramu z. p. Oplotnica pri Konjicah.«

(Čudna smrt.) V Schwarzenthalu na Češkem je padla te dni z neke strehe ledena sveča mimoidočemu meščanu na glavo ter se mu zapičila v lobanjo s tako silo, da je bil nesrečnež takoj mrtev.

(Živinski kupci), ki prodajajo živino na Nemško ali v Švico, naj si v prihodnje preskrbé za vsako glavo posebej živinski list. Potrebno je to zlasti za živino, katera se ima prodajati po sejnih.

¹⁾ Dr. Albin v. Muchar, Gesch. Steierm., V., 332 in 324.